

NHẬN THỨC VỀ GIỚI TÍNH VÀ NGUYỆN VỌNG CỦA THIẾU NIÊN LỨA TUỔI 14 - 16 TẠI HÀ NỘI

Đỗ Duy Hưng

Viện Tâm lý học.

Nhận thức theo cách hiểu chung là quá trình hoặc là kết quả phản ánh và tái hiện hiện thực vào trong não bộ; là quá trình con người nhận biết, hiểu biết về thế giới khách quan, hoặc kết quả của quá trình đó.

Nhận thức là một trong ba mặt cơ bản của đời sống con người (nhận thức, tình cảm, hành động), nó là tiền đề của hai mặt kia, đồng thời cũng có mối quan hệ chặt chẽ với chúng và với các hiện tượng tâm lý khác. Trên cơ sở nhận thức, con người phản ánh hiện thực khách quan, bày tỏ thái độ, tình cảm, hành động của mình nhằm khám phá thế giới xung quanh, tìm ra qui luật phát triển và những thuộc tính bản chất của sự vật, hiện tượng. Do nhiều yếu tố tác động, trong nhận thức thế giới, con người có thể đạt tới những mức độ nhận thức khác nhau, từ thấp đến cao, từ đơn giản đến phức tạp.

Để tìm hiểu nhận thức của các em 14-16 tuổi về giới tính, chúng tôi đã tiến hành nghiên cứu 150 học sinh THCS đang theo học tại trường THCS Tây Mỗ và THCS Mai Dịch, Hà Nội. Sau đây là những số liệu mà chúng tôi thu được với câu hỏi: "Nhờ đâu mà em có các hiểu biết về giới tính?"

Bảng 1: Nguồn nhận thức về giới tính của học sinh THCS

STT	Nguồn	ĐTB	Thứ tự xếp loại
1	Bố mẹ	2,89	1
2	Thầy cô giáo	2,92	2
3	Bạn bè	3,5	3
4	Qua phương tiện thông tin đại chúng	3,88	4
5	Tự tìm hiểu	3,99	5
6	Sinh hoạt câu lạc bộ	3,91	6
7	Các chuyên gia tâm lý, bác sĩ	5,18	7

(Thứ tự xếp loại theo thứ tự từ thấp đến cao).

Quan sát bảng trên chúng ta thấy, nguồn thứ nhất cung cấp kiến thức về giới tính cho các em là bố mẹ, sau đó là thầy cô giáo và thứ ba là bè bạn, các chuyên gia tâm lý, bác sĩ đứng ở hàng cuối cùng. Như vậy, bố mẹ, thầy cô giáo và bạn bè đóng vai trò quan trọng trong việc chuyển tải các thông tin, kiến thức về giới tính cho các em lứa tuổi học sinh trung học. Kết quả này không những cho ta biết được nguồn cung cấp thông tin về giới tính cho các em, vốn là vấn đề hết sức tế nhị và nhạy cảm, mà còn cho ta biết sự gần gũi, chia sẻ còn rất in đậm trong mối quan hệ cha mẹ - con cái, thầy trò, bè bạn ở các em học sinh THCS hiện nay.

Chúng ta đều biết, sinh hoạt câu lạc bộ là hình thức sinh hoạt tương đối phổ biến của giới THCS, tuy nhiên, kết quả nghiên cứu của chúng tôi cho thấy, sinh hoạt này cũng chưa thật sự là nguồn cung cấp thông tin về giới tính cho các em (chỉ đứng ở hàng thứ sáu), và nó chỉ thật sự là nguồn cung cấp thông tin về giới tính khi có chủ đề sinh hoạt cụ thể về vấn đề này. Điều đó được phản ánh qua kết quả nghiên cứu: các em trường Mai Dịch đánh giá cao hơn vai trò của sinh hoạt câu lạc bộ so với các em trường Tây Mỗ ($t=2.07$, $p=0.04$). Sở dĩ như vậy là vì trường Mai Dịch được hưởng dự án VIE/P047 “Giáo dục sức khỏe sinh sản vị thành niên”, trong khi ở trường Tây Mỗ không được hưởng chương trình này.

Câu hỏi đặt ra cho chúng tôi là liệu các em có *nguyện vọng* tìm hiểu các vấn đề này hay không và nhu cầu này thể hiện như thế nào? Kết quả nghiên cứu của chúng tôi cho thấy có đến 93,4% các em có nguyện vọng có các kiến thức về giới tính và các nguyện vọng cụ thể được thể hiện trong bảng 2.

Bảng 2: *Nguyện vọng của thiếu niên về kiến thức giới tính*

STT	Các kiến thức mong muốn có	ĐTB	Thứ tự xếp loại
1	Giới tính và sự khác biệt nam nữ	3,20	1
2	Tình yêu	3,44	2
3	Những hiểu biết về các mối quan hệ gia đình	3,57	3
4	Những hiểu biết về kế hoạch hoá gia đình và dân số	5,37	4
5	Những biến đổi cơ thể tuổi dậy thì	5,44	5
6	Những biến đổi tâm lý tuổi dậy thì	5,76	6
7	Cấu tạo và chức năng của cơ quan sinh dục nam nữ	6,65	7
8	Hiện tượng kinh nguyệt	7,00	8
9	Hiện tượng xuất tinh	7,14	9
10	Sự thụ thai và phát triển của thai	7,60	10

11	Những hiểu biết về đời sống vợ chồng	8,41	11
12	Tình bạn	9,28	12

(Sắp xếp theo thứ tự mong muốn cao nhất đến mong muốn thấp nhất của các em có được kiến thức về giới tính).

Qua bảng trên chúng ta thấy, nguyện vọng mà các em ưu tiên nhất là có được kiến thức về giới tính và sự khác biệt nam nữ, sau đó là những kiến thức về tình yêu, tiếp đến là những kiến thức về các mối quan hệ gia đình. Các kiến thức về kế hoạch hóa gia đình được các em xếp vào nguyện vọng ưu tiên thứ tư và các kiến thức về tình bạn được các em xếp vào nguyện vọng có thứ tự sau cùng. Như vậy, ta thấy kết quả trên đây phản ánh trung thực tâm lý lứa tuổi của các em, là lứa tuổi mà nhu cầu tìm hiểu về giới tính, sự khác biệt nam nữ về tình yêu được đặt lên hàng đầu. Đây là những nhu cầu rất chính đáng cần được đáp ứng một cách toàn diện và đầy đủ đối với các em.

Bảng 3: Nguyện vọng của thiếu niên về nguồn cung cấp thông tin liên quan đến kiến thức giới tính

STT	Nguồn cung cấp kiến thức	ĐTB	Thứ tự ưu tiên
1	Bố mẹ	3,02	1
2	Thầy cô giáo	3,15	2
3	Bạn bè	3,53	3
4	Sinh hoạt câu lạc bộ	4,24	4
5	Tự tìm hiểu	4,37	5
6	Qua phương tiện thông tin đại chúng	4,41	6
7	Các chuyên gia tâm lý bác sĩ	4,56	7

Quan sát bảng trên ta thấy, so với nguồn tự phát (bảng 1) ở đây có sự tương hợp về thứ tự ưu tiên giữa ba nguồn ưu tiên quan trọng nhất, đó là bố mẹ, thầy cô giáo và bạn bè. Điều đáng lưu ý là nếu như trong các nguồn tự phát, sinh hoạt câu lạc bộ đứng ở vị trí thứ sáu, thì trong mong muốn của các em, nguồn này đứng ở vị trí thứ tư. Kết quả này cho thấy chúng ta cần tổ chức một cách đồng bộ và phổ biến các câu lạc bộ cho các em và trong các câu lạc bộ này cần xen kẽ các hoạt động tìm hiểu các kiến thức về giới tính, về sức khỏe sinh sản,...

Chúng tôi không tìm thấy sự khác biệt nào có ý nghĩa về các nguyện vọng này trong mối liên hệ với các biến độc lập. Có nghĩa là các em có nguyện vọng được trang bị các kiến thức giới tính một cách phổ biến, không phụ thuộc vào việc các em là nam hay nữ, tuổi 14 hay 15, học sinh trường Tây Mỗ hay trường Mai Dịch.

Vì sao các em lại có nguyện vọng có được các kiến thức về giới tính? Chúng tôi tìm thấy các nhóm lý do chính mà các em đưa ra như sau:

- Vì mục đích tăng kiến thức cho bản thân, vì lòng ham hiểu biết. Phần lớn các em trong diện nghiên cứu của chúng tôi đã có các trả lời tương tự như nhau: “Vì em muốn hiểu cặn kẽ hơn”, “Vì để làm phong phú vốn kiến thức”, “Hiểu biết càng nhiều càng có lợi”,...

- Vì lợi ích của những kiến thức đó đối với cuộc sống hiện tại của các em. Nhiều em trả lời rằng: “Hiểu biết về giới tính để rút kinh nghiệm cho bản thân”, “Có nhiều hiểu biết để phòng ngừa những tình huống xấu và khắc phục nhược điểm”, “Để tăng hiểu biết giúp tạo được những quan hệ tốt với bạn bè khác giới và với chính mình, từ đó hiểu nhau và thông cảm cho nhau”, “Để giúp em đỡ bỡ ngỡ, lo lắng tuổi dậy thì”, “Để yên tâm khi có sự khác biệt của tuổi dậy thì”, “Để giúp chăm lo cho bản thân”, “Để biết nên làm gì khi có quan hệ tình bạn với bạn khác giới, giúp bạn bè khác giới hiểu nhau hơn”,...

- Tự thấy mình chưa có các kiến thức về giới tính. Các trả lời phổ biến của các em là “Em muốn biết về giới tính vì em chưa hiểu gì về giới tính cả”, “Vì em chưa rõ về đặc điểm, ý nghĩa của giới tính”, “Vì em không hiểu các bộ phận trong cơ quan sinh dục có cấu tạo và chức năng như thế nào”,...

Bên cạnh đó, chúng tôi cũng nhận được một số lý do khiến cho một số em không muốn biết về giới tính (1.3%). Các lý do này tập trung chủ yếu ở những em cho giới tính là chuyện yêu đương nam nữ, là chuyện vợ chồng, là ham muốn tình dục. Câu trả lời của các em này thường là “Em không muốn biết về giới tính vì chưa đến tuổi, vì chỉ cần biết khi đủ lớn”, “Vì chưa đến tuổi dậy thì”, “Vì không muốn biết giới tính của các bạn khác, nếu biết giới tính sẽ tác động tới tâm lý của các em”, “Nếu biết giới tính sẽ làm lo lắng thêm”... Ngoài ra, còn có một số em đưa ra những lý do cho việc không muốn tìm hiểu về vấn đề giới tính là “do mất thời gian”, hoặc “chúng ta sinh ra đã biết đầy đủ các bộ phận của nam và nữ, đó chỉ là những hiện tượng tự nhiên sinh lý bình thường, ai lớn lên mà không phải trải qua, không cần tìm hiểu, tự mình đến lúc rồi hiểu tất cả”,...

Với những kết quả thu được trên đây, chúng ta có thể nói rằng, việc giáo dục giới tính cho thiếu niên là rất cần thiết bởi đáp ứng được nhu cầu có các kiến thức về giới tính cho các em, nâng cao nhận thức của các em, khắc phục tình trạng nhận thức sai dẫn đến thái độ chưa thật đúng đắn về giới tính. Rõ ràng ở lứa tuổi này, những sự thay đổi sinh lý tuổi dậy thì sẽ kéo theo những thay đổi về tâm lý và để đảm bảo cho thiếu niên thích nghi tốt với hoàn cảnh của mình, các em cần có các kiến thức về giới tính và điều này cần được xã hội đặc biệt quan tâm.